

HRVATSKI glasnik

Godina XVI, broj 46

16. studenoga 2006.

cijena 80 Ft



Foto: Ferenc Kálmándy

„Dan Hrvata u Mađarskoj” – 2006

Komentar

Samo o nama ovisi

Polako se bliži kraj godine, a to nas uvijek navodi na promišljanje protekloga razdoblja. Pitamo se što je ostvareno, a što nije, i zašto nije. Imamo li razloga za slavlje, možemo li biti zadovoljni, ili su naši planovi ostali pusta želja. Takva i slična pitanja postavljamo ponajprije sebi, u obitelji, ali i užoj te široj zajednici u kojoj živimo, kojoj pripadamo.

Protekloga tjedna slavili smo Dan Hrvata, a već po običaju bila je to dobra prigoda da se prisjetimo početka naše prve samostalne krovne organizacije, Saveza Hrvata u Mađarskoj koji je utemeljen prije 16 godina, da nagradimo istaknute osobe našega društvenog i kulturnog života, da ocijenimo rad zajednice u proteklom i zacrtamo planove i zadaće za predstojeće razdoblje.

Kako su svi prigodni govornici tom prigodom istaknuli, imamo razloga za slavlje, možemo biti zadovoljni. Prije svega jer smo bili uspješni na mjesnim manjinskim izborima, ostvarili smo nekoliko zacrtanih projekata na putu izgradnje kulturne autonomije, koju treba dalje graditi i jačati.

Ukratko, može se zaključiti da smo stvorili bolje uvjete za očuvanje nacionalnog identiteta, kulturne baštine, a ubuduće moramo što više iskoristiti postojeće mogućnosti. One su osigurane i zajamčene odgovarajućim zakonima, dobrosusjedskim i prijateljskim vezama Hrvatske i Mađarske, konačno i okvirima koje nam otvara Europska unija.

Unatoč svemu postignutom, unatoč poboljšanim uvjetima i novim mogućnostima, kada se sjetim naše svakodnevice, u meni ostaje neka gorčina. Pitam se, može li uopće, i ako može, onda kako naša hrvatska zajednica ojačati svijest pojedinca, koji bi morao biti temelj naše zajednice. Svjestan pripadnik naše manjine ne očekuje samo od drugoga, on traži, zahtijeva što mu je potreba, dužnost i zadaća, on sudjeluje u životu hrvatske manjine.

Ma koliko smo mnogo učinili i ostvarili, priznajmo, ne možemo biti zadovoljni. U odnosu na brojčanost naše zajednice, još uvijek je malo ljudi uključeno u društveni i kulturni život hrvatske manjine, ne možemo biti zadovoljni ni posjećivanjem naših priredaba, a najmanje stanjem u kojem se nalazi poznavanje materinskog, hrvatskog jezika u mladih naraštaja, koji znanje jezika više ne donose iz obitelji, već ga uče u vrtiću i školi.

Kako, na koji način promijeniti to žalosno stanje, kako osvijestiti roditelje da budućnost naše zajednice ovisi o nama, o očuvanju materinske riječi, ostaje nam, barem za sada, nerješiva, ali najvažnija zadaća za budućnost. U protivnom naša će kulturna autonomija ostati samo neiskorištena mogućnost.

Stipan Balatinac

„Glasnikov tjedan“

U tjednu koji smo ispratili, treći put smo ugostili hrvatskoga predsjednika Stjepana Mesića koji je i ove godine zajedno sa svojim mađarskim kolegom, predsjednikom Lászlóom Sólyomom bio pokrovitelj Dana Hrvata. Hrvati u Mađarskoj, u organizaciji svoje krovne političke i krovne civilne udruge, već sedmu godinu zaredom slave Dan Hrvata, svake



godine u drugoj hrvatskoj regiji. Ovo je drugi takav Dan održan u Pečuhu. Ostao je, bar meni, u sjeni dva prošla, i kaniškog i šopronskog, bar što se tiče njegove masovnosti i bogatstva popratnih sadržaja. Medijski gledano, u odnosu na prethodne Dane Hrvata bio je izuzetno dobro popraćen, pogotovo u mađarskim medijima, a i u medijima matične domovine, doduše, s nizom grešaka u pisanju imena i prepričavanju sadržaja. Predsjednik Mesić posebno se susreo i s dužnosnicima političkog i civilnog života Hrvata u Mađarskoj. Planirala se i diskusija koja je izostala jer predsjedniku na otvorenome forumu u predvorju pečuške hrvatske škole nije upućeno nijedno pitanje, pa je on s pravom zaključio, a to prenose i svi mađarski mediji, kako su Hrvati u Mađarskoj potpuno zadovoljni svojim položajem i veoma su dobro. Izgleda da se ipak više voli razgovarati kuloarski u nekoliko očiju i postavljati pitanja. Mnogi visoki dužnosnici političkog života Hrvata u Mađarskoj nedostajali su s Dana Hrvata.

U bilateralnom susretu dvaju predsjednika naglašena je potpuna podrška Mađarske hrvatskim nastojanjima, u procesu približavanja Europskoj uniji, a predsjednik Sólyom se osvrnuo i na položaj Hrvata u Mađarskoj i na ustavne obveze glede manjina te buduću položaj i značaj manjina u Europskoj uniji, a nije zaboravio ni pitanje registracije njihovaca u manjinske biračke popise. Dapače, izrekao je kako u Mađarskoj danas ima od 80 do 90 tisuća Hrvata i da se tek četvrtina njih registrirala.

I dok se politička i civilna elita okupila u pečuškom hotelu Palatinusu, diljem Mađarske slavilo se Martinje, od Šikloša, do Unde ... Pekla se guska, družilo se oko novoga vina, pjevalo i veselilo.

Razgovarala sam s nagrađenim dobitnicima Odlikovanja Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj. Njihovi kratki komentari uvjerili su me kako najviše od svega leži na pojedincima, ljudima koji rade na terenu, i kako su nagrade potrebne kao poticaj za daljnji rad, ali nisu najvažnije jer oni koji rade, godinama obavljaju svoj posao, zbog posla, hobija, ili ljubavi prema svojoj zajednici, selu, jeziku, kulturi predaka – zato što su Hrvati, zato što su ponosni na to i znaju kako je svaka uspješno postavljena kocka u hrvatskome mozaiku više nego dragocjena.

Branka Pavić Blažetin



„Dan Hrvata u Mađarskoj” – 2006

Ovogodišnji, sedmi u nizu, zemaljski Dan Hrvata održan je u Pečuhu 11. studenoga pod pokroviteljstvom i u nazočnosti dvaju predsjednika, predsjednika Republike Mađarske Lászlóa Sólyoma i predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića. Organizatori ovoga tradicionalnog Dana Hrvata jesu Hrvatska državna samouprava i Savez Hrvata u Mađarskoj. I dok se u pečuškoj katedrali odvijala sveta misa na hrvatskom jeziku koju je služio svećenik Ladislav Ronta iz Harkanja sa zborom hrvatskih svećenika i uza sudjelovanje Ženskoga pjevačkog zbora Augusta Šenoae iz Pečuha, u Hrvatskoj školi Miroslava Krleže boravio je predsjednik Mesić koji je nakon svoga dolaska obišao Hrvatsko-mađarski obrazovni centar, upoznao se s tijekom radova na zgradi te se potom obratio okupljenim zastupnicima Skupštine HDS-a, članovima Zemaljskog vijeća Saveza Hrvata u Mađarskoj, voditeljima hrvatskih ustanova, nastavnicima i učenicima. U 16 sati i 30 minuta u hotelu Palatinus otvorena je izložba Tkalačka umjetnost podravskih Hrvata koju je priredila Ruža Begovac, kustosica Etnografskog muzeja u Pečuhu, dok su se dvojica predsjednika László Sólyom i Stjepan Mesić zadržali u polusatnim bilateralnim razgovorima u hotelu Palatinus, zatim se zajedno uputili u dvoranu Béle Bartóka gdje ih je čekalo tristotinjak posjetitelja kako bi nazočili svečanosti proslave Dana Hrvata u Mađarskoj, svečanim govorima, ceremoniji dodjele odličja i kulturno-umjetničkom programu u izvedbi pečuškoga KUD-a Baranja.

Stjepan Mesić u pečuškoj Hrvatskoj školi

Predsjednika Stjepana Mesića pjesmom su pozdravili zbor učenika hrvatske škole i školski orkestar, a potom mu se u ime hrvatske škole obratio i najsrdačnije ga pozdravio ravnatelj Gabor Győrfári.

Okupljeni zastupnici Skupštine HDS-a, Zemaljskog vijeća SHM-a, nastavnici škole, voditelji hrvatskih ustanova i učenici pozdravili su Predsjednika koji je nakon tri godine ponovno došao u pečušku hrvatsku školu. Predsjednik Mesić razgledao je obnovljeni dio hrvatske škole i pozdravio suradnju Hrvatske i Mađarske koja se ostvarila i na obnovi i izgradnji objekta pečuške hrvatske škole.

Obraćajući se nazočnima, predsjednik Mesić bio je kratak i pozvao ih na diskusiju. Nije bilo nijednoga pitanja nazočnih



KUD Baranja



Stjepan Mesić
u pečuškoj
hrvatskoj školi

upućenih Predsjedniku. U svome kratkom obraćanju Predsjednik je naglasio radost što se nalazi u ovome moderniziranom školskom centru koje nosi ime velikana hrvatske književnosti Miroslava Krleže, čovjeka koji je bio vezan i za Hrvatsku, i za Mađarsku, i za Pečuh. Pripadnici hrvatske manjine u Mađarskoj državljani su Mađarske, ali istodobno svjesni svoga hrvatskog podrijetla, njeguju svoje tradicije i jezik, postoji mogućnost i upotrebe hrvatskog jezika i školovanja na njemu, te je i ovaj obrazovni centar i jedan od vaših središta u kojima je omogućeno školovanje na hrvatskom jeziku, naglasio je predsjednik Mesić ističući zadovoljstvo politikom Mađarske u odnosu na hrvatsku manjinu.

Ustavna je dužnost Republike Hrvatske pomagati pripadnicima manjine u drugim državama u ispunjavanju te ustavne obveze. I predsjednik Mesić potvrdio je brigu

Republike Hrvatske za pripadnike hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj, te ukazao da i u budućnosti Hrvati u Mađarskoj mogu računati na razumijevanje, pomoć i podršku. Predsjednik Mesić naglasio je kako izražava priznanje Republici Mađarskoj na politici prema manjinama te je uvjeren kako će daljnje unapređivanje hrvatsko-mađarskih odnosa stvoriti okvir za onakav život pripadnika hrvatske nacionalne manjine, primjeren standardima, koji određuju fizionomiju ujedinjene Europe.

Svečani program i prigodne riječi

Svečani program u hotelu Palatinusu započeo je pjevanjem hrvatske i mađarske himne, koje je izveo Ženski pjevački zbor Augusta Šenoa.

Poziv na zajedništvo i očuvanje političkog jedinstva

Već po običaju, u ime domaćina ovogodišnji Dan Hrvata prigodnim je riječima otvorio predsjednik HDS-a **dr. Mijo Karagić**. On je uz ostalo podsjetio na tradiciju Dana Hrvata, te pozvao na zajedništvo i očuvanje političkog jedinstva Hrvata u Mađarskoj.

„Cijenjeni nazočni! Brojčano manja narodnost bez povijesti svoje, bez jezika svoga i tradicija svojih, bez svete vjere svoje, bez domovine u kojoj stoljećima živi i u kojoj zbog svoga jezika i kulture nije diskriminirana, bez matične domovine i matičnoga naroda za koji je emotivno vezana i kojem kulturološki i povijesno pripada, bez toplog obiteljskog ognja narodnost je bez puta, a to znači bez traga, nade i volje za životom.



Hrvati u Mađarskoj, hvala Bogu, danas sve to još imaju. Naša povijest i naše duhovno bogatstvo svakog iznenađuje – a dokle ćemo to imati i dokle ćemo biti nazočni na ovim prostorima, prvenstveno zavisi od nas samih. Vjerujem da Hrvati u Mađarskoj, zahvaljujući baš ovom duhovnom bogatstvu i zdravoj nacionalnoj svijesti, nikada neće biti amorfna zajednica. Ovakve bi nas priredbe u tome još više morale ohrabriti.”

Smatrajući da se ostavština naših preda nije izgubila ni u mnogim povijesnim vjehovima i olovnim vremenima, dr. Karagić je

pozvao Hrvate svih regija u Mađarskoj:

„U ovim veselim trenucima vas istodobno pozivam i na odgovornost, na kolektivnu odgovornost koja je danas zagantirana i definirana raznim zakonima i Ustavom Republike Mađarske. No, smatram da mi osim tih administrativnih garancija moramo imati svoje interne, moralne zakone koji nisu napisani na papiru, ali koji moraju biti u nama i koji će definirati naš rad, naše zadaće. Taj moralni, interni zakon će nam na našem putu dati sigurnost. Ako se pak držimo tog zakona, onda ćemo i ubuduće sačuvati nacionalni ponos i političko jedinstvo Hrvata u Mađarskoj, bez kojega nema ni hrvatskih dana. Zato vas na kraju trećeg ciklusa manjinskoga samoupravnog sustava i šesnaest godina nakon prvoga kongresa Hrvata u Mađarskoj molim, sačuvajmo ovo političko jedinstvo jer je to bitan zalag naše današnjice i budućnosti, bez kojeg ćemo ubrzati proces asimilacije, bez kojeg nećemo moći graditi svoju kulturnu autonomiju i toliko nam važno institucionalno zaleđe, bez kojeg naši odnosi s državnim političkim strukturama i vlastima u Mađarskoj i Hrvatskoj ne mogu biti redoviti i učinkoviti i bez kojeg ćemo puno teže naći i dati adekvatne odgovore na društvene izazove u novoj globaliziranoj i integriranoj Europi.”

Dr. Mijo Karagić izrazio je uvjerenje da će Hrvati u Mađarskoj još dugo godina zajednički slaviti svoj dan jer dobro znaju što i kako moraju raditi da bi se sačuvali na ovim panonskim prostorima, a predsjednicima dviju država zahvalio je što su svojom nazočnošću uveličali Dan Hrvata i time ohrabрили i obradovali svakog Hrvata u Mađarskoj.



Savez u povijesnoj ulozi

Predsjednik SHM-a **Joso Ostrogonac** nazočnost dvaju predsjednika i brojnih gostiju ocijenio je kao veliko priznanje hrvatskoj manjini u Mađarskoj. Posebno je zahvalio predsjedniku Mesiću da je i ovom prigodom našao vremena za susret sa zastupnicima hrvatske manjine, da ih je poslušao, izrazivši nadu da će ovi razgovori donijeti svoj plod.

Podsjetivši na značenje hrvatskoga dana i ulogu SHM-a u životu hrvatske zajednice, Ostrogonac je uz ostalo naglasio:

„Prošle godine smo slavili okruglu godišnjicu osnivanja prve hrvatske krovne organizacije – Saveza Hrvata u Mađarskoj, koji je ove godine ostvario povijesnu ulogu jer savjesnim radom Savez je uspio na mjesnim manjinskim izborima održanim 1. listopada 2006. godine osvojiti najviše zastupničkih mjesta, što znači da će u narednom razdoblju oblikovati najviše političko tijelo Hrvata u Mađarskoj – Hrvatsku državnu samoupravu.”

Među glavnim ciljevima istaknuo je da se utemelje županijske samo-uprave u regijama gdje žive Hrvati, te da se uzimajući u obzir načela i odluke Kongresa održanom u Koljnofu u svibnju ove godine, ponovno osnuje i državna hrvatska samouprava. Dodao je sljedeće:

„Želimo da u ova tijela budu birani zastupnici iz svih naših regija u kojima žive Hrvati, društveno-kulturni djelatnici koji su odani svojoj manjini, koji sa svojim aktivnostima žele ostvariti ciljeve i zadatke na polju očuvanja kulturne baštine, materinskog jezika, prosvjete i kulture.”

Predsjednik SHM-a tom prigodom zahvalio je svima koji su se upisali na listu hrvatskih birača, i aktivno sudjelovali na manjinskim izborima. Ujedno je čestitao svim zastupnicima koji su osnovali manjinske samouprave. Podsjetivši da ove godine slavimo i 15. godišnjicu Hrvatskoga glasnika, tjednika Hrvata u Mađarskoj, zahvalio je novinarima na njihovu radu, u nadi da će Hrvati očuvati svoje glasilo, koje će ih informirati o svakodnevicama raznih grana zajedničkog nam hrvatskog stabla.

Čestitka predsjednice mađarskog Parlamenta – ima razloga za slavlje

Čestitku predsjednice mađarskog Parlamenta **Katalin Szili** upućenu Hrvatima u Mađarskoj povodom državnog Dana Hrvata pročitao je njezin posebni izaslanik István Hottó. „Na Danu Hrvata zajedno slave Hrvati iz svih krajeva Mađarske, među njima bunjevački, bošnjački, šokački, racki, podravski, pomurski i gradišćanski Hrvati. Razne regije,

prekrasni dijalekti, toliko različite pjesme, plesovi, nošnje i običaji, pa ipak jedno, jedna kolijevka, jedna hrvatska kultura. Dijelimo vašu radost, jer ima razloga za slavlje. Mislim da su manjinski izbori u krugu Hrvata bili uspješni, postignuti su realni rezultati. Po mojoj ocjeni dobro napreduje i izgradnja kulturne autonomije. Broj preuzetih ustanova raste, a zajedničkim naporima ubuduće možemo je i proširiti” – stoji uz ostalo u pismu Katalin Szili.

Poseban položaj hrvatske manjine među manjinama

Predsjednik Republike Mađarske **László Sólyom** istaknuo je poseban položaj hrvatske manjine među manjinama u Mađarskoj.

„Hrvatska manjina u Mađarskoj zauzima posebno mjesto među našim manjinama. Imamo zajedničke povijesne korijene, zajedničke istaknute povijesne osobe. Uvijek se rado prisjećam velikana poput Zrinskih, koji nas povezuju, i uvijek rado spominjem svim drugim manjinama da Hrvati imaju poseban položaj. U tisućljetnoj zajedničkoj povijesti uvijek smo imali svoje posebno državno pravno uređenje, na koje možemo biti ponosni, što je vrlo važno. Želim naglasiti da ćemo ubuduće zajedno biti članovi jedne mnogo šire zajednice nego što je bila povijesna Mađarska – Europske unije. Mađarska na svim razinama podupire, i ja osobno podupirem, da Hrvatska što prije uđe u Europsku uniju. Uvjeren sam da je njezina pripremljenost na takvoj razini da bi to već možda u vrlo bliskoj budućnosti mogla ostvariti. Posebno je važna uloga manjina u takvim zemljama koje su članice Europske unije. U Europskoj uniji svaki sedmi građanin



Ildiko i Sandra bile su hostese

pripada nekoj od manjina, stoga je njezina obveza osigurati kolektivna i pojedinačna prava manjina, osigurati njihovu pozitivnu diskriminaciju, jamčiti im pravo na svoju povijest, na svoj jezik, na obrazovne ustanove do najviše fakultetske razine, na svoju kulturu, i jednako tako pravo na održavanje i njegovanje suradnje s matičnom domovinom. To su elementi koji se u Europskoj uniji podrazumijevaju, koje su među našim državama već dobrim dijelom i ostvarene. Računamo na to, ako Hrvatska postane članicom EU, da će skupa s nama istupiti kako bi ta prava što više uobličili, i da Unija još više jamči ta prava nego danas, odgovarajućim sporazumima.





Predsjednik Sólyom izrazio je i zadovoljstvo s položajem hrvatske manjine u Mađarskoj, istaknuvši zajedničke projekte dviju vlada za iduće razdoblje.

„Vrlo sam radostan jer sam u razgovorima s predsjednikom Mesićem čuo da je hrvatska manjina zadovoljna svojim položajem. Imali smo zajedničku sjednicu dviju vlada, donijete su odluke, kojima je istaknuto nekoliko zajedničkih projekata. Ta je zajednička sjednica općenite okvire ispunila konkretnim projektima. Posebna je pozornost posvećena podupiranju Kulturno-prosvjetnog središta i odmarališta Hrvata na otoku Pagu, obnova stare zgrade pečuške hrvatske škole, i jednako tako, čemu se posebno radujem, podupiranje Muzeja kršćanske umjetnosti.”

Najznačajnijim događajem u ovoj godini predsjednik Sólyom ocijenio je manjinske izbore, istaknuvši da su samo pripadnici dane manjine mogli sudjelovati na izborima za manjinske samouprave, te da je utemeljeno više hrvatskih samouprava nego prije. Kako

reče, prošla su takva vremena u kojima se bilo tko morao boriti da se izjasni o nacionalnoj pripadnosti. Ravnopravnost nacionalnih i etničkih manjina zajamčena je Ustavom. Manjine koje žive rasuto, kao što su i Hrvati u Mađarskoj, imaju pravo na široku kulturnu autonomiju. Pozvao je na očuvanje nacionalne svijesti jer, kako je naglasio, nacionalne i etničke manjine su bogatstvo. Sačuvaju li svoje tradicije, svoj jezik, onda i Hrvate u Mađarskoj, i Mađare u Hrvatskoj čeka lijepa budućnost.

„Postalo mi je već tradicijom da se susrećemo jednom godišnje prilikom obilježavanja Dana Hrvata u susjednoj i prijateljskoj Republici Mađarskoj. Postalo je također tradicijom da se tom prilikom susrećemo i s mađarskim Predsjednikom. I jedno i drugo je dobro, i smatram da obje te tradicije treba nastaviti u interesu daljnjeg unapređivanja mađarsko-hrvatskih odnosa, ali inapretka i boljeg života hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj – tim je riječima započeo svoj prigodni govor predsjednik Republike Hrvatske **Stjepan Mesić** i nastavio: „Vaš život ovdje, kao i status što ga uživate, a taj je status rezultat politike Republike Mađarske prema manjinama, dobar je primjer koji pokazuje kakvu su evoluciju doživjele manjine u Europi, odnosno kako se promijenio odnos prema manjinama na starome kontinentu.

Nekad je vrijedilo pravilo da manjine treba ili asimilirati ili eliminirati, u svakom slučaju uništiti. Isto tako, nekada su se manjinama gospodari služili kao opravdanjem da bi oružanom silom otimali tuđe teritorije. Danas možemo reći da smo sretni jer živimo u vrijeme kada manjine doista postaju mostovi

spajanja, a rat, makar u Europi, postaje nešto što pripada prošlosti, odnosno prestaje biti sredstvo ostvarivanja političkih ciljeva. Ništa nije nikada tako dobro da ne bi moglo biti bolje. Sigurno da biste i vi mogli iznijeti ovu ili onu zamjerku u odnosu na vaš položaj. No, u globalu gledano, mislim da tim položajem možete biti zadovoljni. Daljnje unapređivanje već i sada vrlo dobrih odnosa Mađarske i Hrvatske nedvojbeno će ostvariti, stvoriti uvjete u kojima se vaš položaj kao nacionalne manjine može dalje poboljšati. Manjine su po prirodi stvari ranjiva skupina, i jasno je stoga da im treba posebna zaštita, da pokazuju osjetljivost još i u onim stvarima koje većinski narod možda i neće primijetiti. To je, međutim, posve normalno, i ja nikada nisam bio skeptičan ni prema onima koji su u odnosu na manjine zagovarali politiku takozvane pozitivne diskriminacije. Mađarska je već članica Europske unije, Hrvatska sigurnim koracima ide prema Uniji, a ta ujedinjena Europa je onaj opći okvir unutar kojeg svi želimo živjeti, i unutar kojega ćemo živjeti. Okvir koji nam propisuje pravila ponašanja, pa i u odnosu i prema nacionalnim manjinama. Bez ikakve zadržke mogu reći da su u ovom potonjem pitanju Mađarska i Hrvatska potpuno europske zemlje – zaključio je svoj govor predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić, koji je nakon toga uručio visoka hrvatska državna priznanja dr. Miji Karagiću i Antalu Heizeru. Nakon toga predsjednici HDS-a dr. Mijo Karagić i Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac predali su ovogodišnja odličja zaslužnim Hrvatima u Mađarskoj.

Uslijedio je prigodni kulturni program u kojem su okupljene zabavljali Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe, gajdaš Pavo Gadanji i KUD Baranja uz plesove i pjesme hrvatskih etničkih skupina u Mađarskoj (Bošnjački plesovi, Momačko kolo, Katoljski duhovi, Lakomi utorak, Glazbeni blok, Zavidni i Bunjevački plesovi).

Dan Hrvata završen je domjenkom za uzvanike na kojem su sudjelovali brojni uzvanici, među njima i predsjednici dviju država. S. B.



Ana Gojtan, suradnica Radija Croatice



Intervju

„Matična država mora pomoći svojim pripadnicima koji se nalaze, iz raznoraznih povijesnih okolnosti, izvan matice zemlje“

Razgovor vodila: Branka Pavić Blažetin



Gospodine Predsjedniče, vi ste naš čest gost kojemu se veoma radujemo, pogotovo danas kada ste s nama, nakon tri godine ponovno u Hrvatskoj osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krležje. Kakvi su današnji dojmovi?

Istine radi, ja sam ovdje četvrti put. Prvi put sam bio još davne 1945. godine kao izbjeglica. Tri puta sam bio u posjetu Republici Mađarskoj na Danu Hrvata, svaki put posjetio sam i hrvatsku nacionalnu manjinu. Učinjen je velik iskorak, mislim da hrvatska zajednica može biti zadovoljna jer upravo na ovakav način, kada se ulaže u razvoj nacionalne manjine, da ona zadrži i svoje kulturne običaje i svoju tradiciju. Tako se pomaže i dobrosusjedskim odnosima sa zemljom iz koje manjina potječe. U ovom slučaju to pomaže razvoju dobrih odnosa između Mađarske i Hrvatske. Čestitam mađarskoj strani da je pomogla zajedno s hrvatskom da dođe do obnove ove škole i učeničkog doma, te se nadam da ćemo uspješno nastaviti raditi i na zadnjoj fazi zaokruženja ove velike investicije.

Dojmile su me se Vaše riječi koje često naglašavate u svojim istupima da je matična

domovina dužna pomoći svojoj manjini. Kad kažete dužna, Vi kao čovjek i kao predsjednik Republike Hrvatske što pod time podrazumijevate?

Ja smatram kako matična država mora pomoći svojim pripadnicima koji se nalaze, iz raznoraznih povijesnih okolnosti, izvan matice zemlje. Mora im pomoći da oni održe vezu. Mi uzimamo kao logičnu činjenicu kako su naše manjine u svijetu lojalni građani zemalja u kojima se nalaze. Ali kako oni ne bi zaboravili zemlju iz koje su došli i narod kojemu pripadaju, dobro je da im pomognemo. Jer time pomažemo i vezi Hrvatske s njihovim domicilnim zemljama. To je faktor koji je danas apsolutno potreban kod europskog udruživanja. Nekada su politike većinskih naroda bile na tome ili da eliminiraju nacionalnu manjinu ili da je asimiliraju. Ti pritisci su bili tako veliki da su vodili do uništenja nacionalne manjine. Sada je jedna druga klima u Europi, sada se stvara jedan drugi europski ambijent u kome će manjine povezivati narode i države. I zato mi moramo u taj most što više ulagati da bolje funkcionira i na jednoj i na drugoj strani.

Često kažemo da je manjina most, i Vi sami to naglašavate, most koji spaja narode. Hrvatska je na vratima Europske unije, Mađarska i Hrvati u Mađarskoj su u Europskoj uniji. Kako vidite položaj Hrvata, i položaj Hrvata u Mađarskoj kao manjine onda kada svi zajedno budemo u jednoj velikoj europskoj obitelji. To će biti puno bolje ili tek tada moramo početi preispitivati svoj položaj?

Točno. Vi ste postavili jedno sasvim logično pitanje i ja ću Vam vrlo rado na njega odgovoriti. Naime, u udruženoj Europi svaki narod će živjeti u svom ukupnom kulturnom korpusu i uz ovu komunikaciju koju danas imamo, uz ove veze koje danas imamo, uz prometne veze koje danas imamo. Više nijedan dio nacionalnih manjina neće biti izoliran, neće biti getoiziran, nego će pripadati ukupnom korpusu. Upravo otvaranje granica povezat će nacionalne manjine s njihovim matičnim narodima, a to će obogatiti Europu. Sasvim će svedjedno biti jednom Hrvatima dali on živi s jedne ili s druge strane

granice kada će on participirati i u jednoj i u drugoj kulturi. Tako isto svedjedno će biti jednom Mađarima dali je s jedne ili s druge strane granice jer i on će pripadati i kulturnom korpusu Mađara, ali će i participirati u hrvatskom korpusu. To je i s Talijanima, i Nijemcima, i Francuzima, i svim drugima, tako treba biti i s Albancima i sa Srbima. Jer i Srbi, kada tamo prevlada taj europski duh i prevladaju europski standardi, i oni moraju svoju sreću i zadovoljstvo tražiti u svojim granicama, ali i održavati veze sa svojim manjinama. Na žalost kod njih još ima jakih političkih snaga kao što je, recimo, njihova Srpska radikalna stranka koja svoju sreću traži izvan granica Srbije. Ta vremena su prošla. Oni moraju pomagati Srbe izvan Srbije, a ne priželjkivati tuđe teritorije, teritorije gdje ti Srbi žive. To su teritoriji Hrvatske ili teritoriji Bosne i Hercegovine. Evo, upravo taj europski standard pomoći će da Europa bude jedno jedinstvo različitosti, ali udružena Europa sa svim svojim potencijalima, i privrednim, i kulturnim, i znanstvenim, obrazovnim ... Sve to će pomoći da Europa bude glavni faktor održanja mira u svijetu jer takva Europa, udružena Europa, bit će moćan faktor, bit će pravi partner Americi i drugima, i takva Europa isključit će rat kao političko sredstvo jer nikome normalnom u Europi više neće pasti na pamet da ratuje za granice, da širi svoje granice jer će granice biti otvorene. Za svaki narod, za svaku kulturu u toj Europi će biti mjesta, pa i za Hrvate.

Ja sam glavna urednica Hrvatskoga glasnika, tjednika Hrvata u Mađarskoj, i ja smatram kako je pisana riječ jedan od najvažnijih čimbenika očuvanja nacionalne svijesti i identiteta Hrvata u Mađarskoj, i nacionalnog identiteta bilo koje manjine i bilo kojeg naroda. Poručite nešto našim čitateljima u kontekstu ove moje rečenice.

Ja bih volio da se hrvatska riječ, da se hrvatska pisana riječ širi što više među našom hrvatskom nacionalnom manjinom u Mađarskoj i drugdje u svijetu. Jer na taj način će lakša biti participacija Hrvata izvan Hrvatske u hrvatskoj kulturi, lakše će shvaćati našu tradiciju, a i na taj način više će voljeti svoju prvu domovinu. Pozdravljam sve čitatelje Hrvatskog glasnika.

Iz jugoslavenskih dokumenata o revoluciji 1956.

Politička situacija neizvjesna – Mađari zatražili vojni savez s Jugoslavijom

I nadalje iznosimo mišljenje potpredsjednika Vlade Ferenc Erdeija od 27. listopada: "Poslije XX. kongresa KPSS, a naročito poslije srpanjskog plenuma, demokratsko javno mnijenje počelo je postavljati zahtjeve za demokratizaciju. Ovom pokretu priključili su se pored inteligencije radništvo i seljaštvo. Pod utjecajem tiska i raznih diskusija došlo je do postavljanja sve oštrijih zahtjeva. Sve ovo ukazuje na to da se radi o svjesnim organiziranim kontrarevolucionarnim akcijama. Državno i partijsko vodstvo jedinstveno je u stavu prema ovim ozbiljnim događajima i pokretima. Protiv svega ovoga poduzeli smo sve što je izneseno u izjavama Nađa i Kadara, oružanu intervenciju uz pomoć sovjetskih trupa i organiziranje radničkih oružanih odreda radi uspostavljanja reda. Rezultati ovih mjera je da je, što se tiče B. Pešte, vojne akcije ugušivanja pobune pri kraju, dok što se tiče provincije, gdje je bilo prosvjeda na više mjesta, i ako do sada nije bilo oružanih akcija budimpeštanskih razmjera, nije isključeno da do njih dođe. Ali u tome mi ćemo poduzimati mjere isto tako energično kao u Budimpešti. Dok s vojne točke stvar stoji kako sam izložio, politička situacija je neizvjesna i kritična. Naime, prije pola sata objavili smo sastav nove Vlade, ali ne znam na kakav će ona prijem naići u narodu. Nova Vlada se još uopće nije sastala i zbog toga operativne poslove vode zajednički partijsko i državno vodstvo. Poslije toga Erdei je detaljno objašnjavao promjene u Vladi. Najprije je rekao da sada od tri potpredsjednika, dvojica nisu komunisti, čime dolazi do izražaja politika Narodnog fronta. (...) Erdei podvukao da Vlada u ovakvom sastavu i programu iznesenom u izjavama Nađa i Kadara predstavlja njihovu politiku. Na toj liniji rade na konsolidiranju situacije. Rekao je da po njegovom osobnom mišljenju ključ uspjeha leži u tome da s ovom politikom i ovom

garnituroom te s novim Politbiroom, u kome se nalazi Gere, iako ne kao prvi sekretar (ovdje stavio naglasak), mase što više privuku uz sebe i da ih uspiju odvojiti od kontrarevolucionarnih istupanja. Da zadatak nije lak, jer je raspoloženje vruće. Ministar Horvat rekao sa zadovoljstvom prima naše želje da im pomognemo da bi bilo dobro da se u tome pogledu konkretnije izjasnim, rekao je da će o tome izvijestiti svoju Vladu. Odgovorio sam da nemam konkretnijih instrukcija te sam podvukao da sam u prvom redu došao k njima da dobijem izvjesna mjerodavna obavještenja o situaciji, jer je moja Vlada bila u neizvjesnosti, i da tek poslije toga može biti riječi o pitanju pomoći itd. Erdei je ovdje dodao da su u više mjesta u provincijama, između ostalih zahtjeva, tražili i vojni savez s Jugoslavijom. (...)

Stekao sam dojam da se Horvat htio uhvatiti i potencirati pitanje naše eventualne pomoći. Nisu izrazili, ali su vjerovatno mislili na političku pomoć, zbog toga sam na rastanku predložio da se ovaj moj posjet ne objavi, jer se radi o prvom kontaktu s novom Vladom radi dobivanja obavještenja, s čime su se složili. (...) Erdei je na kraju rekao da je sinoć situacija u Budimpešti bila kritična. Radilo se o tome da se energično poduzme oružano čišćenje grupa otpora. U međuvremenu su dali amnestiju svima koji su se predali sinoć do 10 sati. U današnjim zvaničnim obavještenjima ima da je velik broj omladinaca koristio amnestiju. (...)

Erdei je sa svoje strane podvukao da mu je milo što je predstavnik Jugoslavije prvi od stranih predstavnika stupio u kontakt s novom Vladom. (...) Pri polasku na naše konkretno pitanje, kako stoji s najavljenim pregovorima sa SSSR, Horvat je odgovorio da osim objavljene izjave ništa konkretno nije poduzeto."

(Nastavit će se)
Đuro Franković

SANTOVO – Santovačka Hrvatska samouprava u subotu, 18. studenoga, priređuje Susret prijateljskih naselja i kulturnih društava. U okviru hrvatske kulturne večeri, koja će se održati u mjesnom domu kulture, u programu će nastupiti prijateljska društva HKUU «Nikola Šubić Zrinski» iz Petrijevaca i KUD Hrvata «Bodrog» iz Bačkog Monoštora. Prije toga upriličit će se i predstavljanje tjednika Hrvata u Mađarskoj, povodom obilježavanja 15. obljetnice pokretanja Hrvatskoga glasnika i 60. godišnjice hrvatskog novinstva u Mađarskoj. U godini obilježavanja 10. obljetnice prijateljske suradnje Općine Petrijevci i santovačke Hrvatske samouprave, koja je uokvirena ugovorom o prijateljskoj suradnji od 3. veljače 1996. godine, ove je godine ostvareno više susreta. Do kraja godine upriličit će se i uzvratni posjet santovačkoga Rukometnog društva «Bačka» Petrijevcima, a duhovne vježbe za Božić hrvatskoj će zajednici u Santovu služiti velečasni Jure Krešo, župnik iz Petrijevaca.

HRVATSKI ŽIDAN – Krajem prošloga miseca su počele probe amaterskoga kazališnoga društva Škoruš. Židanski teatristi za ovu sezonu će pripremiti pravi unikum, pokidob je Joško Weidinger posebno za njih i za njeve prilike napisao igrokaz pod naslovom SOS – Izvanzemaljski! Kako je rekla redateljica Zita Horvat, u kusiću s tri čini će igrati trinaestimi, uglavnom kazalištarci od donedavne garde ter je i na ovoj predstavi običana prekomjerna šala, smih i veselje. U glavni uloga još jednoč ćemo moći viditi dosadašnje glumačke adute, kot su to Joško Ravadić, Jakob Kumanović i Imre Kolnhöfer. Premijera se očekuje sredinom prvoga miseca dojdjučega ljeta.

Trenutak za pjesmu

Juraj Kapić
(1861. – 1925.)

Ja sam Hrvat!

Kad me moja majka rodi
i na svoje primi krilo,
hrvatski mi progovori:
dijete moje, slatko milo!

Kad me na krst odnesoše
i poliše vodom svetom,
hrvatski me obečaše
Isukstu razapetom.

Kad sam, mališ, s drugovima
provodio igre, šale,
hrvatski su usne naše
šapatule, rominjale ...

Kad su moja mala usta
prvog puta prozborila,
milozvučna, slatka riječ
hrvatska je prva bila.

Kad me majka učit poče
moliti se Višnjem Bogu,
molitvu mi kazivala
u jeziku hrvatskomu.

Sada, kad sam odrastao,
kuda idem i što tvorim,
s jezikom se ja hrvatskim
ponosim i vazda zborim.

Ja sam Hrvat dušom, tijelom,
hrvatska me rodi mati;
hrvatsko će naše ime
dovijeka se spominjati!

Iz povijesti hrvatskog tiska u Mađarskoj

Razgovor ugodni naroda hrvatskog

Na pokladni ponedjeljak je u Olasu bilo kao u priči. Vani je tiho padao snijeg a u ugodnoj toplini doma kulture grupa Šokaca sjedila je i slušala svirku Narodnog orkestra Antuša Vizina. Svoj program orkestar je završio onom poznatom „Hajte, Šokci, da se veselimo” i „Vesela je Šokadija”. Tako su Antušovi stvorili dobro raspoloženje za „Razgovor ugodni naroda hrvatskog”. Odmah da kažem: razgovor, koji je iniciralo regionalno rukovodstvo Saveza Hrvata, tekao je s manjim prekidima na hrvatskom jeziku. Naime, u razgovoru je osim predsjednika Miše Heppa, njegovog pomoćnika Ruže Begovac i tajnika Ivica Đuroka, sudjelovao i predsjednik Demokrišćanske narodne stranke, János Uprung. Među olaskim Šokcima bio je i načelnik sela, Ivo Marci. Nitko nije održao referat već je nakon uvodnih riječi Miše Heppa otpočeo zanimljiv dijalog. O čemu? Na primjer o tome da se ljudi još uvijek nečega plaše kada se treba izjašnjavati o nacionalnoj pripadnosti. (Plaše ih drugi a i oni se međusobno plaše onim što bi se moglo desiti ako bi...) da među mađžarskim pučanstvom još uvijek intenzivno živi netrpeljivost prema pripadnicima hrvatske manjine. Tko želi upoznati položaj Mađžara u Rumunjskoj i Slovačkoj ne mora putovati tamo. I kroz našu sudbinu može upoznati njihove nevolje. Zbog odlaska mladih ali i drugih razloga, gubi se hrvatska manjina. Hrvati imaju malobrojnu inteligenciju, nedostaju stalni kontakti sa sunarodnjacima iz drugih sela. Ona djeca, koja u školi uče hrvatski jezik, nemaju odgovarajuće udžbenike. Zašto roditelji svoju djecu upisuju na njemački a ne na hrvatski jezik? Zašto dijete, koje do svoje treće godine zna samo hrvatski, kasnije potpuno zaboravi materinji jezik? Zašto se veći dio „Narodnih novina” štampa ćirilicom, kada veći dio pučanstva ne poznaje to pismo? Crkva čuva hrvatski jezik a zajedničko pjevanje puka na hrvatskom uzdiže čovjeka. Olas je u sretnom položaju jer ima kantora. U Olas vrlo rijetko dolaze oni, čiji zadatak bi bio da okupljaju i animiraju hrvatski narod. Poželjni su stalni kontakti.

(...)

Stipan Filaković
(Narodne novine, broj 8., 21. veljače
1991.)



Opet otvorena Bošnjacka soba u Ati

U zgradi nekadašnje atske škole otvorena je stalna izložba koju mogu svi znatiželjnici posjetiti. U Ati, u tome starom hrvatskom naselju koje je pripadalo egraškoj župi, do 1842. godine nije bilo škole. Tada podignuta školska zgrada bila je na istome mjestu gdje i sadašnja koja je sazidana 1912. godine. Prvi učitelj bio je József Selek. Znao je hrvatski. U posljednjoj trećini XIX. stoljeća osim vjeronauka i crkvenih pjesama ništa se nije učilo na hrvatskome, nastavni jezik bio je mađarski, i to unatoč tomu što su većinu od 341 stanovnika činili Hrvati, a manjinu Nijemci. Tada je u selu bilo 83 kuće.

Godine 1947. atsku školu pohađali su učenici i nižih i viših razreda. Iduće godine učiteljica je bila Mara Kovač, a 1949. godine Mara Rác Matušek. U višim razredima nastavnik je bio Ladislav Matušek koji je djecu učio u selu već od 1942. godine. Nastava je u Ati ukinuta 1976. godine. Učitelj Ladislav Matušek i njegova supruga u duhovnom i kulturnom životu Ate imaju neprocjenjive zasluge. Na mjestu nekadašnje škole sada se nalazi zgrada

samouprave u kojoj postoji kapela gdje se redovito služi sveta misa, a u toj kući možemo vidjeti predivno uređenu Bošnjacku sobu.

Svi namještaji i sastavnice te sobe nekada su bili premješteni u mohački muzej, ali na molbu seoskog načelnika ta građa je vraćena u Atu. Sve ljepote Bošnjacke sobe tijekom 35 godina skupljali su bivši atski učitelj Ladislav Matušek i njegova supruga. Kako smo u muzeju saznali gđa Matušek još uvijek skuplja prekrasno narodno blago baranjskih Hrvata kako bi još više uljepšala taj prostor. Posjetitelji izložbe imaju priliku vidjeti predivne bošnjacke nošnje, stolnjake, zidne tanjure, stare molitvenike, sanduke, kipove, velike ponjave i jastuke, te mnoštvo drugih lijepih predmeta. Turisti koje zanima svojevrsna bogata narodna umjetnost baranjskih Hrvata, izložbu mogu pogledati besplatno.

„Cilj nam je da te prekrasne narodne rukotvorine ovdašnjeg življa upozna cijela županija i zemlja, čak i inozemstvo”, rekao je Ladislav Matušek prije svoje smrti.

Renata Božanović



Bogatstvo ...

Bošnjacka soba u Ati

KISEG – I u ovom varošu se je začelo školsko ljeto u Dopunskoj školi u koj se uču po hrvatski dica iz varoša ter iz okolišnih sel. Ovu specijalnu nastavu je lani pokrenula mjesna Hrvatska manjinska samouprava tako da tajedno dvi ure pohadjaju gosti školari židanske osnovne škole (jer službeno tamo pripadaju), a na kraju školskoga ljeta dobiju i ocjenu u školsku svidodžbu i iz ovoga predmeta. Jednu grupu od deset dice podučava židanska pedagoginja Marija Sabo, a drugu grupu s istim brojem je od ovoga ljeta prikzela undanska školnikovica Eržika Pajrić. Lani je još ovu dicu učila Tereza Bušić, ka ovo ljeto nij se jur prihvatila ovoga posla.



Šaka kiseških učenikov Dopunske škole s učiteljicami Marijom Sabo i Eržikom Pajrić

SAMBOTEL – U gradskoj školi Mihály Vácija jur četvrto ljeto teče hrvatska nastava od 1. do 4. razreda, za sve skupa 20 dice. Ljetos, od naticanju dobivenih pinez, će moći jur od ovoga mjesca pokrenuti djelaonicu gradišćanskih jačak i tancov. Petar Škrapić, peljač petroviske folklorne grupe Gradišće, se je zeo za dužnost i tajedno jedanput će se baviti s hrvatskom dicom i u Sambotelu. Kako je rekla zamjenica direktora škole Žuzana Haklić-Henrik, materijalna potpora Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine će pokriti stroške učitelja i plesni tečaj će se sastojati od 25-30 stručnih susretov.

VELIKI BORIŠTOF – Folklorni ansambl Gradišćanskih Hrvatov u Austriji Kolo-Slavuj, poziva 18. novembra, subotu, u KUGu na folklornu gala svetačnost. Pokidob ova grupa ima člane i iz Ugarske, a potpredsjednica je Koljnofka Ingrid Klemenšić, i na ovoj priredbi bit će ne samo gosti nego i izvodjači iz naše države. Kemljansko Konoplje publiku će predstaviti običaj Barbare s koreografijom Francija Nemeta, a prisički Zviranjak će prikazati seoske mesopusne tradicije. Uza nje su još na programu i Koljnofski tamburaši.

Kiseški kiritof i Dan Hrvatov Posvećene ure ter „cajgeri“ na crikvenom turnju



Sliva Vilmoš Harangozo, dr. Anton Kolić i Štefan Dumović su celebrirali hrvatsku mašu

Kiseški Hrvati od samoga početka utemeljenja Hrvatske manjinske samouprave su u svoju obrambu zeli crikvu sv. Mirka. Ljeto na ljeto su nešto malo udjelali na njoj, skupasabrali su pinez da ona čim vridnija, čim ugodnija i sve lipša bude, na zadovoljstvo vjernikov i samih gradjanov. Ljetos, 4. novembra, subotu, u okviru svete maše ku su celebrirali još i tri hrvatski farniki: Vilmoš Harangozo, novi kiseški gospon rodom iz Petrovoga Sela, dr. Anton Kolić, ratištofski dušobrižnik, i Štefan Dumović iz Hrvatskoga Židana, su blagoslovljene ure na crikvenom turnju. Kako smo kasnije doznali od novoga predsjednika mjesne Hrvatske manjinske samouprave Šandora Petkovića, dosad kazaljke, cajgeri (po broju osam) su stale kih milijun i 300 jezero forintov, zato je manjinsko tijelo pokrenulo i akciju adoptiranja. Kazaljke su mogli takorekuć adoptirati privatniki i takove skupščine ke su ponudile pinez (jedan cajger je stao 55 jezero forintov), a iz toga konačno je uspjelo znova

pokrenuti funkcioniranje ur. Još fali kih pol milijun forintov da i zvoni tuču po svakoj uri. U velikoj dvorani Jurišičeve tvrdjave su zatim prigodni program pokazali folklorasi Veseli Gradišćanci iz Unde.

Kotriği ovoga društva su univerzalni u tom smislu da med njimi skoro svaki član svira u tamburaškom sastavu, jači u nedavno osnovanom pjevačkom zboru, a i pleše u folklornoj grupi. Umjetnički peljač ansambla Štefan Kolosar je ovput najavio da se vrijeda prikazuje na Undi i prva CD-ploča s božičnimi jačkami. Zatim smo mogli pogledati ples iz Turopolja, a i mjesnu koreografiju sa žetvenimi običaji. Kao i svenek, zvana kiseških Hrvatov i ovput je došao velik broj Hrvatov iz okolišnih sel, a slavili su se i imendani Mirkov ter i neki rodjendani. Hrvatski kiritof je i ovom prilikom durao do bijele zore uz svirku petroviskoga Timartrija.

-Tih-



Gosti iz Prisiike i Hrvatskoga Židana s domaćini



Šandor Petković, predsjednik kiseške Hrvatske manjinske samouprave, je pozdravio Vesele Gradišćance iz Unde, a i sve Hrvate ki su još jednoč došli na hrvatski kiritof



Martinje 2006 u Sumartonu

Nekada davno u Sumartonu, na Svetog Martina, zaštitnika naselja, priređivao se velik stočni sajam. Tog dana stizali su trgovci iz raznih zemalja kako bi što prodali ili kupili.

U tome pomurskom naselju spomenutog dana više se ne organiziraju sajmovi, ali su gosti i ove godine stizali iz raznih krajeva i zemalja, među njima bilo ih je iz Budimpešte, Hrvatske, Slovenije, čak i iz Amerike. Dvodnevna priredba započela je 11. studenoga svetom misom, nakon čega je održana svečana sjednica sumartonske mjesne samouprave. Na njoj su pribivali predstavnici prijateljskih općina i samouprava, i to iz Hrvatske: Mladen Čonka, načelnik Donjega Kraljevca, Marija Frančić, načelnica Svete Marije, iz Budimpešte načelnik 15. okruga László Hajdú, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave 15. okruga Stjepan Kuzma.

Prema običajima, na Sv. Martina zaključila se gospodarska godina, pa već tradicionalno sumartonski načelnik izvještava o cjelogodišnjem radu. Lajoš Vlašić okupljene je izvijestio o trenutnom broju mještana, njih ima 936, broj im se opet smanjio s osam.

U 2006. g. provedena su i neka ulaganja, asfaltiranje pojedinih dionica ceste, izgrađeno je domalo tisuću metara pločnika, završena je restauracija kipa sv. Florijana, izrađena je web-stranica sela Sumartona.

Okupljeni su uz emitiranje fotografija iz života naselja mogli poslušati izvješće o raznim programima. Ove godine uz tradicionalne programe priređen je i Berbeni festival na kojem je predsjednik županijske skupštine predao kip Bacchus. Na polju športa sumartonski nogometaši bili su vrlo uspješni, osvojili su prvo mjesto u županijskoj ligi.

Zatim su dodijeljena priznanja osobama koje su pridonijele razvoju naselja. Nedjelja, 12. studenoga, posvećena je zabavi. Tradicionalno Martinje s krštenjem mošta obogaćeno je šarolikim kulturnim programima.

Iz slavonskih Starih Jankovaca stigli su plesači kako bi zabavili sumartonsku publiku. KUD Jankovci pod ravnanjem Aleksandra Novića predstavio je slavonske i bošnjačke plesove. Društvo surađuje s mnogim hrvatskim kulturnim društvima iz dijaspor. Već je nekoliko društava iz naših regija gostovalo na njihovu festivalu. Jankovčani su već više puta pozvali i sumartonsku ekipu na Festival hrvatskih izvornih plesova, ali se oni još nisu mogli odazvati. Prigodom Martinja članovi društva iz Jankovaca osobno su donijeli poziv na festival, koji će se održati potkraj svibnja.

Publiku su obradovali «Sumartonski lepi dečki», tamburaši koji su se predstavili novim repertoarom. Uz njihovu pratnju pomurske pjesme pjevala su i djeca mjesne osnovne škole. Buran pljesak za njih nije izostao. Učenici od prvog do petog razreda, skladno uz glazbu, dokazali su izvrstan nastup, koji je postignut neprekidnim vježbama.

Već tradicionalno, na Martinje se poziva i neki umjetnik s imenom Martin. Ove je godine to bio Martin Srpak, pjevač iz Međimurja. On se predstavio s međimurskim i svojim pjesmama. Slušatelji su s njime pjevali poznate pjesme.

Sadržajima bogata priredba završena je druženjem i večerom gdje se obvezatno jela pečena guska, simbolično jelo sv. Martina, naime, po legendi, sveca su gakanjem odale guske kada se sakrio među njih.

Beta

KOLJNOF – Skoro u svi naši seli svenek se spominjaju na Ugarsku revoluciju 1956. Ovoljetošnje svečevanje u dotičnom selu bilo je drugačije od prijašnjih svetkov i zato jer na 50. obljetnicu hrabrenoga boja sa željom za slobodu, u Koljnofu je predano i spomen-drivo. Nedilju, 22. oktobra, za litanijom su se mješćani odšetali do spomin-parka kade je domaći famnik posvetio djelo Lászlóa Nagya, umjetnika i drivorezbara iz Cenke. Zatim su bili gledatelji pozvani u kulturni dom na školski kulturni program, a svečani govor je držao Matija Firtl, parlamentarni zastupnik. Kako se povida, za vrime revolucije selo je ostavilo kih pedeset ljudi da bi si sriću našli na stranjskoj zemlji. Po riči načelnika Franja Grubića, pojavila se je ideja da bi još jednoč pozvali domom sve Koljnofce ki su u ti ljeti, silom prilik, napustili rodno selo.

BIZONJA – Po riči peljačice kulturnoga doma Tilde Kőrösi, jur 16 ljet dugo nij bila takova svetačnost na spomin Ugarske revolucije 1956. kot 22. oktobra, nedilju. Posebno su svečevali Bizonjci, a i stanovnici Papréta. (To malo mjesto oficijelno pripada Bizonji.) Osmi razred mjesne osnovne škole je pripravio za svečanu priliku kulturni program, u kom su sudjelivali i jačkari Jorgovana ter Bizonjski tamburaši. Svečani govor je dvojezično držao novi prvak sela Robert Kammerhoffer, a Tilda Kőrösi je preštala svoju bilješku u svezi s Ugarskom revolucijom.

HRVATSKI ŽIDAN – U organizaciji društva Škoruš je i u ovom selu bila svetačnost 21. oktobra, subotu, na spomin revolucije 1956. Na stijeni Muzeja je otkrivena i črna mramorna ploča na spomin Ugarske revolucije. U ovom djelu sela bit će oblikovan Jurišičev spomin-park i vrijeda će se posvetiti na ovom mjestu i poprsje senjskoga kape-tana, kiseškoga branitelja Nikole Jurišića.

PETROVO SELO – Nedavno se je ganuo kompjutorski tečaj za žene, domačice ke već kanu znati o toj modernoj tehniki i, naravno, moru najnovije znanje koristiti i pri svoji meštija. Dosad je već od deset najavljenikov ke u dvi grupa pohadjaju tečaj od dvi ure, tajedno jedanput u TeleDomu. Kompjutorsko hasnovanje će si naučiti od Petra Zavodija, mjesnoga studenta visoke škole.

Nakovićevo naticanje znova vabilo u Koljnof

Petimi najbolji u lipom govorenju

Scenarij Nakovićevoga naticanja u Koljnofu 24. oktobra, utorak, slično je izgledao kot i u prođući ljeti. U velikoj dvorani kulturnoga doma s obiljnim stoli su dočekali domaćini male putnike, ki su se toga dana u ranoj zori otpravili na put da bi u tom sridnjegradišćanskom selu dokazali gdo je bolji u lipom govorenju. Na priredbi smo najprlje mogli pogledati kazališni kusić o doseljenju Hrvatov u Koljnof, što se datira na 1533. ljetu. Školski kazalištarci, tančoši i tamburaši su bar na par minut potirali iz glave naticateljev da će vrijeda dojt do težega djela. Kako je rekla Edita Horvat-Pauković, savjetnica hrvatskoga jezika u Gradišću, suprot toga da je politička odluka u Sambotelu zaprla vrata Pedagoškom institutu, gradišćanski pedagogi su se dogovorili da će i nadalje djelati tako kot dosad, a za pomoć će, naravno, potribovati druge zviranjke, tj. razna naticanja, potporu mjesnih hrvatskih manjinskih samoupravov. Ovom prilikom u Koljnof je došlo već od 30 dice, konačno i iz Horpača, Sambotela, a i iz kiseške Dopunske škole. U žiriju su sidile jur poznate peršone, dugoljetošnji član žirija Mirko Berlaković, donedavni direktor borištofske škole, Edita Mühlgsazner, gradišćanska nadzornica u Austriji, a i Edita Horvat-Pauković. Dica su u doljnji razredi po slobodnom izboru recitirali pjesme, dokle je u 5.-6. razredu bila zadaća sve izražajnije preštati gradišćanski tekst pod naslovom *Kako je nastao kalendar?* Naticatelji iz 7.-8. razreda su pak dobili



Nakovićevi dobitniki. Sliva: Židanac Kornel Čizmazia, Prisičan Dragan Pucin, Viven Kiš iz gornjočetarske škole, Petrovišćan Ivan Vujčić ter Patricija Kolnhofer iz Hrvatskoga Židana

odlomak iz pozdravne riči Hrvatskoga akademskoga kluba na Danu mladine 1990. ljeta u Koljnofu. Po proglašenju rezultatov zopet su se narodili jako mišani rezultati. U prvog kategoriji (1. i 2. razred) treće mjesto je pripalo Kemljanki **Lauri Farkaš**. Umjesto

drugoga mjesta je žiri u ovoj kategoriji podilio dvi nagrade za najbolje. Po tom **Dragan Pucin** iz kiseške Dopunske škole (rodom iz Prisike) i **Kornel Čizmazia** iz Hrvatskoga Židana su postali apsolutni dobitniki.

U drugog kategoriji (3. i 4. razred) **David Haniš** iz Unde je dostao treće mjesto, na drugom mjestu je završio naticanje Židanac **Valentin Čanji**, dokle je dobitnica nastala **Vivien Kiš** iz Gornjega Četara. Treća kategorija (5.-6. razred) na svi tri mjesti je donesla pobjedu jur poznatim učenicom s hrvatskih naticanj. Nardanac **Aron Verhaš** iz gornjočetarske osnovne škole ovput je postao treći, Koljnofac **Luka Pajrić** se je morao zadovoljiti s drugim mjestom, a po zadnji ljeti, izgleda, Petrovišćan **Ivan Vujčić** je nepobjedljiv na svakom hrvatskom naticanju. Med najvećšimi **Brigita Varga**, učenica gornjočetarske škole, je zgotovila naticanje na trećem mjestu, drugo mjesto je bilo Petrovišćanke **Dore Meršić**, a Nakovićeva dobitnica je u ovoj kategoriji Židanka **Patricija Kolnhofer**.

Sponzori naticanja su bili Croatica Kht. koljnofska škola Mihovila Nakovića, Pannon GSM ter Hrvatske manjinske samouprave gradišćanskih sel.

-Tiho-



Sve skupa se je 30 dice naticalo u Koljnofu

Zmajevi su mu omiljeni motivi

Žolt Kubatov učenik je 10. razreda naše pečuške gimnazije. Mladić iz Novog Mohača veseljak je, pokretljiv, spreman na šalu, dobar plesač narodnog folklora, igrač nogometa, pa nitko ne bi pomislio kako se često zaželi imati mirnih trenutaka, sjesti za stol, uzeti u ruku grafitnu ili kemijsku olovku pa crtati i crtati. Njegovu su vještinu crtanja zapazili već i njegovi suučenicima, upravo zbog njegovih neobičnih figura, jer Žolt inspiraciju ne nalazi u običnim stvarima, u svakodnevnoj okolici, nego u svojoj mašti.



Žolt Kubatov

Njegovo nefigurativno slikanje, unatoč jednojbojnosti s nizom isprepletenih motiva, izriče bogatstvo oblika, ukazuje na sklad djela, a i na zbrku unutar njega.

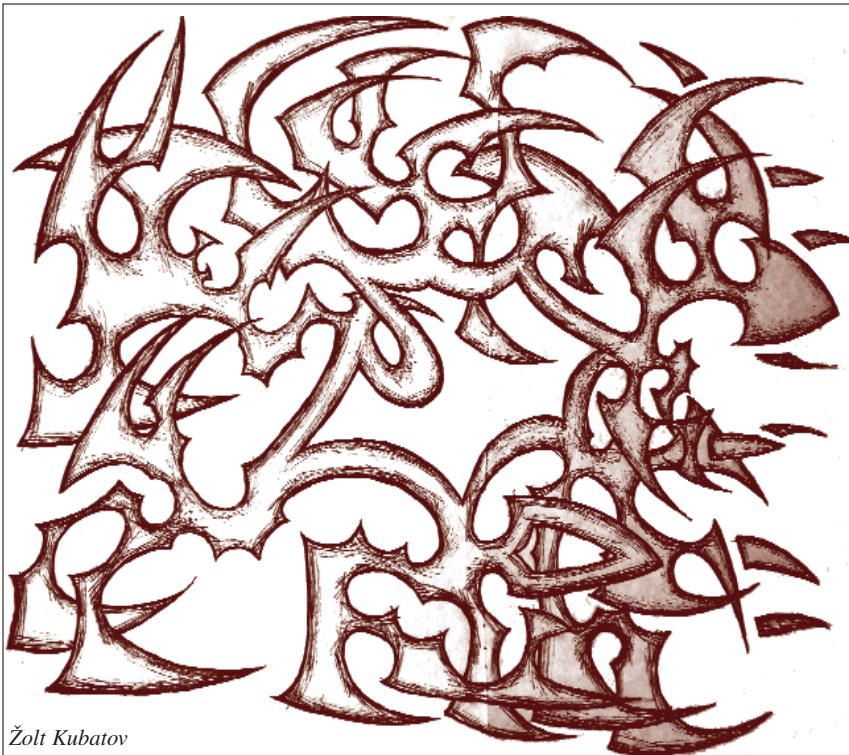
Odakle nadarenost crtanja? U njegovoj obitelji, čini se, da je ima, naime, Žolt kaže da i njegova sestra crta i slike, no neke druge motive.



Taj gimnazijalac, otkada zna za olovku, bojice, volio je crtati, ali ljubav prema nefigurativnome slikanju dobio je od svog prijatelja koji mu je pokazao nekoliko takvih motiva. Najviše voli slikati zmajeve, ima kada preslikava sa već postojeće slike, a kada daje slobodu mašti, sam izmišlja motive.

Na žalost, kaže, preko školske godine nema mnogo vremena crtati, no ipak svaki dan barem pola sata posveti tom hobi, a preko ljeta provodi puno vremena slikanjem.

Za vrijeme ljetnih ferija želi otputovati na Jadransko more i tamo na obali slikati, i da dobro izučiti henna-slikanje. (beta)



Žolt Kubatov



Izradila: Dijana Kovačić
iz Fifeháza

Mjesec hrvatske knjige 2006

U Mjesecu hrvatske knjige 2006, koji se u Hrvatskoj obilježava od 15. listopada do 15. studenoga, Knjižnica grada Zagreba, pod pokroviteljstvom Mozaik knjige, i ove godine organizira Nacionalni kviz za poticanje čitanja 2006 u čast Nikole Tesle. Kviz se organizira u knjižnicama za djecu i mladež diljem Hrvatske, a i putem knjižnica, škola i kulturnih društava i za hrvatsku djecu u susjednim zemljama. Budući da se ove godine navršava 150 godina od rođenja Nikole Tesle, ovogodišnji je kviz posvećen ovom velikom čovjeku i humanistu kao predstavniku onih znanstvenika koji su svoje znanje i trud stavili u službu općeg dobra čovječanstva. Ovih se dana čitaju knjige i rješavaju upitnici, a potkraj listopada izvlače se pobjednici i nagrađuju. Završna svečanost održala se u Zagrebu na Zagrebačkom velesajmu u okviru sajma Interliber 2006, kojoj su sudjelovali svi izvučeni pobjednici sa svojim knjižničarima. U ovu akciju uključili su se i učenici Hrvatske osnovne škole Miroslava Krleže iz Pečuha sa svojom knjižničarkom Marijom Kalai.

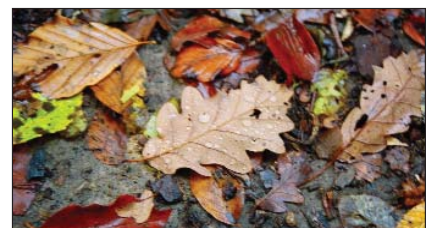
Alexandra Sindelić,
4. razred OŠ Miroslava Krleže

Jesen

Jesen je žuta,
uvela ruža,
odlazi roda,
dolazi zima.

Jesen je šarena,
vrijeme je hladnije,
dani su kraći,
noći su duže.

Jesen je lijepa,
u mislima nježna,
jesen je najljepše
godišnje doba.



BIZONJA – Osnovna škola s velikom delegacijom, od 40 školarov i učiteljev, je pohodila partnere u Donjoj Dubravi početkom prošloga miseca. Na trodnevnom skupnom programu su stali izleti u Varaždin i Čakovec, športsko otpodne, naticanje rally-ganjkov i Hrvatski bal. Zvana toga bizonjska dica su diozimala zajedno s domaćini u različiti djelaonica kade su mogla upoznati i naučiti nove tance, napraviti web-stranicu o ovom prijateljstvu ter, naravno, vježbati hrvatski jezik.

SANTOVO – U subotu, 18. studenog, u Santovu će se održati već tradicionalno Županijsko natjecanje u kartanju popularnog ultija. Natjecanje koje počinje u 9 sati upriličit će se u prostorijama Kartaškoga kluba u mjesnoj gostionici. Prijaviti se može na licu mjesta kod glavnog organizatora Marina Velina. Dodajmo da su županijska natjecanja prijašnjih godina organizirana u Kunszentmiklósu i Kalači.

SANTOVO – U organizaciji Udruge bačkih folklornih skupina, već tradicionalna Smotra folkloru koja svake godine u drugom naselju okuplja članice spomenutoga društva, folklorne skupine iz Bačke, a među njima i narodnosna društva, ove godine – u subotu, 11. studenog, održana je u Santovu. U mjesnom domu kulture s početkom u 18 sati upriličen je dvoipolsatni kulturni program u kojem su nastupili: Bunjevačka folklorna skupina i Sikuljski pjevački zbor iz Gare, Folklorna skupina Doma kulture i mjesna skupina Osnovne umjetničke škole „Danubia“ iz Baračke (Nagybaracska), Folklorna skupina iz Srimljana (Szeremle), Njemačka folklorna skupina iz Baškuta (Vaskút) i domaće društvo „Veseli Santovčani“. Bunjevačka folklorna skupina iz Gare pod vodstvom Zorice Zomborčević prikazala je splet bunjevačkih pjesova.

BUDIMPEŠTA – Centar „Slobodna Europa“ u Budimpešti u Kući zastupnika 3. studenoga priredio je otvoreni dan na temu: Integracija Hrvatske u EU. Dio je to niza konferencija uza sudjelovanje predstavnika Stranke mladih demokrata i Kršćansko-demokratske stranke, njihovih parlamentaraca koji sudjeluju radu Europskog parlamenta. Predavanje je na skupu održao i veleposlenik Republike Hrvatske u Budimpešti dr. Stanko Nick.

Sentivanac o hodočašću na bajsku Vodicu



Šandor Vismeg u mladosti

Svake godine okupe se mnogi Hrvati, Nijemci i Mađari na bajskoj Vodici u subotu i nedjelju oko blagdana Male Gospe, 8. rujna, da proslave Gospin rođendan. Tako se u nedjelju drže tri mise: u 8 sati hrvatska, u 9 njemačka a u 10 nadbiskupska mađarska na kojoj se molitva vjernika čita na ova tri jezika. Nekada je bilo drukčije. Posjetivši u Sentivanu bunjevačkog Hrvata Šandora Vismega, moj brat Jožo i ja razgovarali smo s njime o tome kako je nekada bilo na taj blagdan. Bać Šandor nas je na vrlo gostoljubiv način dočekao sa poput meda slatkim kuhanim kukuruzima, mirisavim bijelim groždem, „pakarajama“ i domaćim bijelim vinom. Oko njega se slatko ulagivala njegova bijelo-crna mačica. Kolovoz je bio još u jeku.

– Bunjevački prošijon (procesija) uvijek imo 50-ak ljudi: 30-ak žena i 20-ak muških. Dicama se to vrlo sviđalo. (Velečasni) Zámó je još bio živ i bunjevački je držo mise i ostale pobožnosti.

Kada ste krenuli na Vodicu?

– Ujutru je bila ode, u Sentivanu, vrlo lipa misa u 6 sati, a posli mise smo krenili pišice na bajsku Vodicu. U podne smo užinali isprid crkve sv. Antuna u Baji. Oko 3 sata posli podne stigli smo na Vodicu. Usput smo molili i pivali svete pisme. Kad smo stigli na Vodicu, otpivali smo pismu: Faljen Isus, Marijo,/ faljen Isus, Divico,/ faljen Isus, Majko naša, zagovornico! Posli toga smo obavili križ puta. Tamo smo pivali ovo: Evo, pod križ smo došli./ Poklon'mo se srcem svim,/ pravovirnici./ Svi na zemlju klekajmo,/ kajuć ruke sklapajmo,/ vapijući. Onda smo ošli do svetog bunara (izvora).

Šta se nosilo jisti prilikom hodočašća?

– Uvijek je bilo pečena mesa, divenica, kolača.

Da imate snage?

– Tako je.

A stari su mogli toliko ići pišice, dvadesetak kilometara?

– Bila jedna vrlo stara žena, teta Manda Markuška. Ona je bila 86 godina. Bilo je i više taki stari žena. Išla su s nama i paorska kola pa je kočijaš zvo: Ajte, žene! – Nećemo. – rekle su. To su činile zbog proštenja, za pokoru. Teta Manda je svake godine išla na Vodicu. Prija se išlo toga dana na koji je pala Mala Gospa. Na Vodici je tog dana bilo jedno pet bunjevački misa. Svako selo koje je ošlo uplatilo je po jednu svetu misu. Onda su iz svakog sela u Bajskom trokutu išli na Vodicu. Sićam se, bio sam deran od 10-11 godina. Bilo je to 35., 36. godine, pa je išo prošijon i iz Matevića. Tako su lipo pivali! Znete, ondal su svi Pijukovići. Al danas nema ni riči o Mateviću. Onda su bili iz Kačmara, pa čak i iz Đurića. Nije ji bilo puno iz Đurića, jedno 20 žena.

Jeste li bili u našem Santovu na Vodici?

– Nisam. No u Čavolju je na Vodici na Veliku Gospu bilo proštenje. Tamo je išo bunjevački prošijun. Onda je sve Petreš (velečasni Ivan Petreš) vodio. Bilo je zdravo lipo.

Kaki je bio Petreš?

– Kod nas je, u Sentivanu, bio 5-6 godina. Posli je ošo u Čavolj. Bio je vrlo fin čovek. Vrlo je zno prodičit. Eto, tako je bilo kadgod, a sad je drugovačje. Šta možemo?!

Naš domaćin nam je poslije toga razgovora pokazao sijaset prekrasnih bunjevačkih tkanina koje su bile jedna ljepša od druge. Sve bi to dobio (velečasni) Josip Knipf, da nije umro. On je zdravo volio Bunjevce. – Eto, vidite – rekao nam je naš sugovornik – imam tušta lipog bunjevačkog blaga, al kad ja umrem, ko zna čije će to bit.

Živko Gorjanac



Na bajskoj Vodici, 8. rujna

U srijedu, 8. studenoga, u sklopu Interlibera, na glavnoj pozornici održana je tribina Hrvatski časopisi izvan Hrvatske. Na tribini su govorili: dr. Branko Franolić (London), dr. Adolf Polegubić (Frankfurt), Milovan Miković (Subotica), i ravnateljica Hrvatske matice iseljenika Katarina Fuček. Tribina je potaknula pitanja vezana uza skorašnju hrvatsku iseljeničku periodiku i status nakladničke djelatnosti između dviju domovina. Posjetitelji Interlibera oduševljeno razgledavaju štand Hrvatske matice iseljenika na kojem su izložene knjige i časopisi iz dvadesetak zemalja svijeta u kojima žive iseljeni Hrvati i građani hrvatskog podrijetla.

Stotine novih naslova, okrugli stolovi i stručni skupovi te neposredna druženja s autorima priskrbili su Interliberu status prvorazrednoga kulturnog događaja, rekao je ministar kulture Republike Hrvatske Božo Biškupić otvarajući 29. međunarodni sajam knjiga u Kongresnome centru Zagrebačkog velesajma u utorak, 11. studenoga, u Zagrebu. Interliber je zrcalo zbivanja na hrvatskoj nakladničkoj sceni, barometar gospodarskih trendova i budućih tržišnih kretanja. Međutim, on nije samo knjižni sajam i kulturni događaj, nego, već godinama, i otvorena tribina za raspravu o kulturnopolitičkim i društvenim temama, naglasio je ministar Biškupić ujedno otvarajući i Educu plus i Info dane.

Na međunarodnom sajmu knjiga i učila, koji će se u paviljonima 5 i 6 održavati do subote, svoje će knjižne proizvode predstaviti 174 nakladnika, od čega osam inozemnih – iz Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Njemačke, SAD-a, Slovenije, Srbije, Velike Britanije i Sjeverne Irske te nakladnici iz hrvatskog iseljeničtva i zemalja u kojima žive hrvatske urođene manjine.

Hrvatski časopisi izvan Hrvatske u središtu su pozornosti ovogodišnje Izložbe nakladničke djelatnosti iz hrvatskog iseljeničtva i zemalja u kojima žive hrvatske urođene manjine, koja se održava u sklopu Matičina projekta Hrvatske knjige izvan Hrvatske na Interliberu, kazala je gđa Fuček.

Izložbu u Zagrebu priređuje Hrvatska matica iseljenika u suorganizaciji s Upravom za hrvatske manjine, iseljeničtvo i useljeničtvo Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija.

S jedne strane, časopisi su iz Europske unije (Italija, Austrija, Češka, Slovačka, Mađarska i Slovenija), a s druge strane, pokazujuemo časopise hrvatskih zajednica iz tranzicijskih zemalja koje su na pragu Europe (Rumunjska, Makedonija, Crna Gora, Srbija i Bosna i Hercegovina). Treću opseg izložbe čine hrvatski časopisi na engleskom i španjolskom jeziku te dvojezična izdanja iz država Australije, Sjeverne i Južne Amerike koji su još od 60-ih, 70-ih ili pak 80-ih prošloga stoljeća postizali vrhunske dosege u afirmaciji svog

INTERLIBER

etničkog i kulturnog identiteta u multikulturalnim sredinama, a nisu posustali u ritmu izlaženja ni do danas, poput Journala of Croatian Studies (SAD), Studie Croaticae (Argentina) ili pak našega najmlađeg Croatian Studies Review: Journal and Bulletin of the Croatian Studies Centre (Australija).

No, četvrti opseg izložbe nudi najveću novost: časopise i glasila hrvatskih zajednica iz Europe, poput onih koje tiskaju Hrvati iz Njemačke ili pak naši ljudi koji žive u Švicarskoj, uglavnom dvojezično, na materinskom i njemačkom jeziku.

Izložba pokazuje reviju s 66 časopisa, a u posebnom dijelu Matičin projekt HKH donosi pregled iseljeničkih knjiga s 216 novih naslova iz raznih područja ljudske djelatnosti, i na materinskom i na jezicima zemalja u kojima žive Hrvati i građani hrvatskog podrijetla u dvadesetak zemalja svijeta.

Tko su danas publicisti, urednici i nakladnici hrvatskih časopisa koji izlaze izvan matične zemlje?

Samozatani i poznati intelektualci u danim zemljama, od kojih ćemo izdvojiti tek neke, poput Anke Krstić-Legović, Ivice Košaka, Željka Matića, Petra Hinića, Biserke Andrijević i Adolfa Polegubića iz Njemačke; Vesne Polić Foglar iz Švicarske; Đure Đurkovića iz Kanade; Roberta Zubovića, Ante Čuvala, Steva Granica, Višnje Miočić i Johna Cindricha iz SAD-a; Fabijana Lovokovića, Franje Harmata, Tomislava Starčevića, Mate Bašića i Tonča Prusca te Luke Budaka iz Australije; Joze Vrljička iz Argentine; Margarite Mihovilić Perić iz Čilea; Čabe Horvata, Đure Frankovića, Branke Pavić Blažetin iz Mađarske; Petra Tyrana, Zlatke Gieler i Roberta Hajszana iz Austrije; Antonia Sammartina iz Italije; Milovana Mikovića, Zvonimira Perušića i Andrije Anišića iz Vojvodine; Nevenke Kostovski iz Makedonije; Tomislava Grgurevića iz Crne Gore; Radana Mihaia iz Rumunjske; Emila Lučeva i Milana Dragišića iz Slovenije; Juraja Novosela, Ive Balukčića, Zdravka Kordića i Mirka Marjanovića iz Bosne i Hercegovine...

Journal of Croatian Studies (SAD), Studia Croatica (Argentina), Croatian Studies Review: Journal and Bulletin of the Croatian Studies Centre (Australia), Glasnik društva AMCA (Njemačka), Časopis za kulturu i društvena pitanja Pogledi (Mađarska), Klasje naših ravni: časopis za književnost, umjetnost i znanost (Srbija) među značajnim su našim naslovima koje tiskaju Hrvati izvan Hrvatske. U samome vrhu iseljeničkih časopisa jesu i čileanske Male novine, tromjesečnik na španjolskome jeziku koji slavi sto i prvu godinu, ocijenio je dr. Branko Franolić.

Časopisi poput dvojezičnih: Žive zajednice (Njemačka), Libre i Društvenih obavijesti



(Švicarska), Hrvatskih novina (Austrija); jednojezičnih: Hrvatskoga glasnika (Mađarska), Hrvatske riječi i Zvonika (Srbija), Hrvatskoga glasa (Crna Gora), Hrvatskoga glasa (Makedonija) donose iz mjeseca u mjesec, iz tjedna u tjedan obilje članaka o društvenoj i kulturnoj sceni Hrvata i građana hrvatskoga podrijetla od skandinavskih zemalja do samoga juga Europe, pa ih treba posebno pohvaliti – naglasila je gđa Fuček.

Mnoge hrvatske katoličke misije i župe, kojih je u svijetu danas 198, tiskaju svoja glasila, počevši od onih najjednostavnijih, tzv. listića, pa sve do onih koja u formalnome pogledu imaju sva obilježja pravih časopisa, kao što su američka Naša Nada/Our Hope ili njemačka Živa zajednica te sarajevski Katolički tjednik ili pak vojvodanski desetogodišnji Zvonik. Hrvatski katolički tisak u svijetu, uza sve zasluge koje mu s pravom pripadaju za potpunu nacionalnu emancipaciju, zavređuje punu pozornost čitateljstva zbog pokretanja tema od životne važnosti za iseljeni hrvatski narod, a koje se mogu svesti na tri ključna pojma: integracija, asimilacija, povratak – istakao je dr. Adolf Polegubić.

Među zapaženim nakladnicima iseljeničkih časopisa jesu Hrvatska akademija Amerike, Hrvatska bratska zajednica (SAD), Hrvatsko-latinoamerički kulturni institut (Argentina), Hrvatski studiji (Australija), Croatica (Mađarska), Hrvatska riječ (Srbija), Hrvatsko štamparsko društvo (Austrija) itd.

Kada je u pitanju predstavljanje hrvatskih časopisa iz iseljeničtva u domovini, ali i u svijetu, valja se prisjetiti štanda Croatia na Frankfurtskome sajmu knjiga od 1973. do osamostaljenja Hrvatske.

Domovina je tek lani započela, na poticaj Hrvatske matice iseljenika, prikaz nakladničke djelatnosti iz iseljeničtva, i periodike i knjiga.

Vesna Kukavica

**Naručite Hrvatski kalendar
2007**

Poštovani čitatelji! Pozivamo vas, sve hrvatske civilne udruge i društva, pojedince, manjinske samouprave i sve zainteresirane da do 30. studenoga naručite kod Croatice Kht. Hrvatski kalendar 2007. kako bi navrijeme bio s vama u vašem domu. Detaljnije informacije možete dobiti na telefonu:

00-1-269-1974. Narudžbe možete slati poštom na adresu: Croatia Kht., 1065 Budapest, Nagymező u. 49.

**Cijena Hrvatskoga kalendara
2007 je 500 Ft.**

**DOČEK NOVE 2007.
GODINE**

**U HRVATSKOJ NA JADRANU
U PANSIONU „ZAVIČAJ“
NA OTOKU PAGU**

**OD 30. PROSINCA DO
2. SIJEČNJA
(tri noćenja u dvokrevetnim
sobama uz polupansion)**

**SAMO 650 KUNA
PO OSOBI**

**Svira:
PINKA BAND
(Petrovo Selo)**

**Prijave:
zavičaj@zd.t-com.hr
(fax) 00-385-23-616-064**

**Informacije:
06 30 227-3260 ili
00 385 98 376 990**

„Dan Hrvata u Mađarskoj” – 2006

**Odlikovanja predsjednika
Republike Hrvatske Stjepana
Mesića na Danu Hrvata**

Na temelju članka 97 Ustava Republike Hrvatske i članka 2 stavka 1 Zakona o odlikovanjima i priznanjima Republike Hrvatske, a na prijedlog Državnog povjereništva za odlikovanja i priznanja Republike Hrvatske, predsjednik Republike Hrvatske 6. lipnja 2006. godine donio je odluku kojom je odlikovao: Redom kneza Branimira s ogrlicom za osobite zasluge stečene promicanjem međunarodnog položaja i ugleda Republike Hrvatske i njezinih odnosa s drugim državama dr. Miju Karagića, te Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića za osobite zasluge za kulturu Antala Heizera.



Stjepan Mesić čestita Miji Karagiću

Odličja HDS-a i Saveza Hrvata u Mađarskoj

Odlikovanje HDS-a za razvoj vjerskog života Hrvata u Mađarskoj velečasnom Stjepanu Zagorc. Odlikovanje HDS-a za osobit doprinos hrvatske kulture u Mađarskoj Joži Đuricu. Odlikovanje HDS-a za osobiti doprinos razvoju hrvatskoga školstva u Mađarskoj Juditi Handler.

Odlikovanje HDS-a, na prijedlog Odbora za odgoj i obrazovanje HDS-a, za osobit doprinos razvitku hrvatskoga školstva u Mađarskoj Anici Petreš Németh.

Odlikovanje HDS-a za osobit doprinos razvitku hrvatske kulture u Mađarskoj Gezi Völgyiju.

Odlikovanje SHM-a za osobit doprinos razvitku hrvatske kulture u Mađarskoj Joki Bunjevcu. Odlikovanje SHM-a za osobit doprinos razvitku hrvatskoga školstva u Mađarskoj Anici Matoš. Odlikovanje SHM-a za osobit doprinos razvitku društvenog života Hrvata u Mađarskoj Mariji Pilšić. Odlikovanje SHM-a za osobit doprinos razvitku hrvatske kulture u Mađarskoj Stjepanu Prosenjaku. Odlikovanje SHM-a za osobit doprinos razvitku hrvatskoga školstva i kulture u Mađarskoj Katarini Gubinski Takač. Odlikovanje SHM-a za razvoj hrvatskog novinarstva u Mađarskoj Milici Klaić Taradija.



Dio odlikovanih